

## Hoofdstuk 1

— Il n'a pas la lumière à tous les étages —

Da's gek, het voelt opeens allemaal totally different.

Tijdens mijn dagelijks ochtendritueel zag ik vanuit de keuken hoe de zon langzaam opkwam, hij reflecteerde op de ochtenddauw, die nu boven de berg hing en scheen er lichtjes doorheen. Het gevecht tussen dauw en zon was begonnen, maar ik wist dat zon uiteindelijk zou winnen. Ik voelde me anders dan anders, echt anders, alsof er een algehele bezinning over me heen was gekomen, een soort natuurlijke roes. Een bewustwording van mijn lichaam en alles om me heen. Nu ik er goed over nadenk gebeurt dat misschien een paar keer in je leven. Het lijkt alsof je lichaam verlicht is.

Was dit het gevoel van het ultieme gelukkig zijn of was dit gewoon een dag die anderen bijna dagelijks beleefden, maar voor mij speciaal voelde omdat ik in feite altijd ongelukkig was? Ik voelde geen enkele stress, wat ik pas goed merkte toen ik in de richting van de bakker liep. Ik keek omhoog. Er hing iets wat op een grote cirkel leek, een paar honderd meter boven mijn hoofd in de lucht. Het leek op een wolk met daarin weer verschillende cirkels van rood, oranje en paars, zoals een kleurenprisma. Daarna echter, verscheen er een groot, donker gedeelte dat blauw was en naarmate het meer naar het midden van de cirkel kwam steeds zwarter werd, bijna pikzwart. Totdat het volledig in het middelpunt belandde en daar opeens de zon was die zojuist het gevecht van dauw scheen te hebben gewonnen en mij als een centraal middelpunt, zoals een volglamp in het theater, dat dit keer de aarde was, op de voet volgde. Was ik opeens het middelpunt van het universum geworden? Draaide het plotseling allemaal om mij?

Met een gevoel van ongeloof liep ik verder, ging bij de bakker naar binnen en kocht mijn dagelijkse stokbrood. Toen ik weer buiten kwam was het fenomeen weg en bedacht ik me dat het eigenlijk meer iets weg had van een regenboog die helemaal om de zon heen zat, een regencirkel zonder regen. Vermoedelijk was ik getuige geweest van een uitzonderlijk, natuurlijk verschijnsel. Door het stokbrood in mijn hand leek het alsof het de normaalste zaak van de wereld was. Niets middelpunt van de aarde!

Onder de trap had iemand een klein typemachinetje neergezet onder het motto: neem mij mee, anders gooien ze me weg. Vaak vind ik dat irritant, als mensen hun rommel gewoon ergens neerzetten met het idee, misschien heeft iemand anders er wat aan. Plak er dan op z'n minst een briefje op. Het was een heel klein typemachinetje en het leek tegen mij te zeggen: nimmimit, wat als je het heel snel in het Duits zegt, neem mij mee betekent. Maar ja, wat moest ik met een heel klein typemachinetje? Bovendien zat er geen briefje op, dus misschien had iemand hem daar gewoon tijdelijk neergezet en zou hij straks weer opgehaald worden. Of hadden ze gewoon een momentje van, even zonder elkaar. Misschien werd men het typemachinetje ook gewoon af en toe eens zat, was hij te veel, stond hij in de weg, deed hij het soms niet of had de eigenaar even een schrijfpauze nodig. Even helemaal alleen, zonder dat kleine typemachinetje.

Zon had inmiddels de slag om de berg gewonnen en dauw was volledig verslagen. Toen ik weer buitenkwam timmerde zon als een vuurbal op mijn kop, het zweet brak me direct uit en dus liep ik weer terug om mijn strohoed te pakken. Met hoed en al probeerde ik mijn koffer met een spinbinder op mijn fiets te binden. In de koffer had ik een aantal eigenhandig genaaide kleren, gemaakt van jute, linnen, katoen en een gaasachtige stof, een fles witte wijn, een koeltas met een koelelement, een kurkentrekker en niet geheel onbelangrijk, mijn stokbrood. Ik pakte mijn schep, klemde met een tweede spinbinder een rol kippengaas achterop de bagagedrager en klom met de schep in mijn rechterhand op mijn fiets. Toen ik na een half uurtje fietsen aankwam bij een bos, beek, heide, zandachtig terrein, stapte ik af en liep naar de rivier toe. De aarde daar was zachter, dus was het makkelijker graven. Ik zocht een stukje grond uit dat niet de hele dag in de schaduw lag, noch werd droog getimmerd door de stekende zon die er de hele dag op stond te branden. Iets wat er precies tussenin zat, bij een boom met niet te veel bladeren. Het moest vochtig zijn, maar wel genoeg zonuren hebben, zodat alles lekker kon groeien. Ik zette mijn schep in de aarde en begon te graven, vier grafachtige kuilen die je in van die films ziet waar ze dan mensen voor zetten en vervolgens fusilleren, zodat ze precies in de kuil vallen. Alleen waren

deze kuilen minder diep en minder lang. Na het graven nam ik een kleine pauze en trok mijn meegebrachte fles witte wijn open. Het betrof een En Sol uit 2018 van Dom et Terre.

Ik schonk mezelf een glas in en zette de fles in de koeltas tegen een boom in de schaduw.

Hierna pakte ik mijn tang en knipte vier grote stukken kippengaas af waarmee ik vier mensenlichamen begon te vormen. Uit mijn koffer pakte ik een stel zelfgemaakte vodden en begon de lichamen van kippengaas ermee aan te kleden. De vodden zagen eruit als lompen, maar konden tegelijkertijd doorgaan voor kostuums van arme straatbedelaars die in een middeleeuwse film acteerden. Ik had een jurk, twee rokken, een broek en een paar jasjes. Aan één jasje had ik wat meer tijd besteed dus dat was een vrij mooi jasje van jute geworden met revers en knopen. Ik legde de kippengaaslichamen, met hun kleding aan, ieder in een eigen kuil en begon er langzaam zand over te scheppen, totdat ze vrijwel allemaal bedekt waren. Hierna pakte ik een emmer en begon langzaam water uit de rivier over de lichamen te gieten, zodat alles goed nat en doorweekt werd. Vervolgens strooide ik een grote zak met wilde graszaden her en der over de door de lichamen gevormde heuvels uit. Iets verderop trok ik een aantal kluiten met gras en onkruid uit de grond en legde die zonder ze te rangschikken verspreid over de vier heuvels, zodat het hele tafereel goed gecamoufleerd opging in de natuur. Toen ik van een afstandje keek was er nauwelijks nog wat van te zien en leek het tafereel volledig op te gaan in het landschap. Als laatste goot ik nog een paar extra emmers water over iedere heuvel en sprong daarna met mijn vies, bezweet lichaam in de rivier. De frisse duik gaf een bevrijdend gevoel en leek me het recht te verschaffen om heerlijk in de zon een tweede glas wijn in te schenken en mijn lichaam te laten drogen. Ik had geen sigaretten meegebracht en daar had ik nu spijt van, want roken en drinken gaan voor mij goed samen.

‘U moet naar Parijs of naar Londen!’ zei een vrouwelijke stem.

‘Ja, dat zeggen ze allemaal, maar waarom?’ reageerde ik zonder om te kijken.

‘Waarom ze het zeggen?’

‘Nee, waarom ik naar Parijs of London zou moeten?’

Ik plaatste mijn fiets tegen de muur en wilde net de deur van de winkel openen, toen ik haar zag staan. Mijn afspraak was ik totaal vergeten. ‘Wachtte u al lang?’ vroeg ik.

‘Nou, daar gebeurt het toch allemaal?’ ging ze gelijk verder als reactie op mijn eerst gestelde vraag, ze scheen er zin in te hebben.

‘Hoe bedoelt u, wat gebeurt daar dan allemaal?’ vroeg ik.

‘Vous voulez un café?’ vroeg ik er gelijk achteraan, terwijl ik het koffieapparaat aanzette en de lichten aandeed.

‘Oui, merci,’ zei ze.

‘Un moment, je vais me changer,’ zei ik.

Terwijl ik in het pashok mijn lichtblauwe, driedelig pak aantrok zei ze: ‘Eh bien, tu sais, tout ce qui concerne la mode, fashion! It’s all happening in de grote steden, daar heb je de kans om gezien te worden. Het is toch raar dat u hier in zo’n klein dorpje zit, ver weg van iedereen.’

Ik keek in de spiegel en trok de revers van mijn pak iets verder opzij. Het was een pak uit de jaren zeventig dat ik ooit in een vintage winkel in New York had gekocht en waarvan ik de broekspijpen iets had ingenomen. Ik droeg het pak bijna dagelijks in de winkel, vaak zonder het jasje dat meestal over mijn naaistoel hing. Het pak gaf me zoiets als een onoverwinnelijk gevoel, dat ervoor zorgde dat wanneer het flink geregend had, ik opeens de behoefte voelde om een waterballetvoorstelling op de oude marktplaats te geven. Bij aankomst trok ik het aan. Terwijl de koffie doorliep opende ik vervolgens de deur van de winkel en keek uit over de verlaten marktplaats waar ik voor een moment wegdroomde van horden klanten die nooit kwamen opdagen.

‘Ah oui, peut-être? Vous pensez?’ zei ik, terwijl ik het pashok uitkwam. ‘Maar wat heb ik daar eigenlijk mee te maken?’

‘Nou, je zou toch zeggen dat je het liefst zo dicht mogelijk bij de bron wil zitten. Ik bedoel, toutes les grandes maisons de couture zitten daar, de industrie, de geschiedenis, de shows, alles wat te maken heeft met mode is er te vinden.’

De journaliste was inmiddels aan een tafeltje gaan zitten en had haar notitieblok in de aanslag. ‘Maar mevrouw, ik voel me helemaal niet mode.’

Ze keek me wat verbouwereerd aan.

‘Ik voel me eerder tijdloos. Fashion, oftewel mode, is wat nu is, iets hips, in, trendy of plak er één of ander etiket op. Het is in ieder geval nu of heel binnenkort en binnen een week is het dan weer helemaal anders en ik voel me doodeenvoudig helemaal niet nu! Laat staan om iedere keer weer opnieuw nu te zijn, ik voel me veel meer tijdloos. In de mode lijkt men maar met één doel in het nu vooruit te rennen en dat is de constante zoektocht naar zelferkenning en geld. Zie mij! Kijk, hier ben ik! O, wat fantastisch! WOW! En vervolgens weer door naar de volgende, het is een soort narcistische zelfkastijding in een kapitalistisch jasje. Het draait niet echt meer om de creativiteit. Natuurlijk, in het begin wel, maar daarna komt het geld, het eeuwige geld, want wat heeft het voor zin om kleding te maken die men niet koopt en vervolgens niet aantrekt. Tuurlijk, het is interessant, avant-gardistisch en het maakt mooie foto’s, maar wat moet je er vervolgens mee. Wist u dat veel haute couture, die men ziet op de catwalk, nauwelijks verkocht wordt? Het belandt meestal in een grote opslagplaats bij de ontwerper en of modehuis zelf of, als je mazzel hebt, hangen ze het in een museum op.’

Ze keek me verrast aan.

‘Helaas hangt de normale mens nog geen jurk aan de muur, dat zou het in ieder geval iets makkelijker maken voor avant-gardistische designers,’ voegde ik eraan toe.

‘Bent u dat dan?’ vroeg ze.

‘Nee... ben je mal, we komen en we gaan en daar tussenin vind ik het gewoon leuk om te naaien, that’s it!’

‘Maar heeft u dan geen ambities?’

‘Jawel, jawel... kijk, een stille muis,’ onderbrak ik mezelf in het Nederlands, hopende dat de klant die binnenkwam het niet verstond.

‘Bonjour,’ zei ik, maar de klant reageerde niet en laveerde langzaam door de winkel, terwijl ze alles nauwkeurig bekeek.

‘Ik ben dit soort types stille muizen gaan noemen,’ legde ik uit. Ze komen binnen, zeggen niets en als je ze begroet dan komt er een heel stil onverstaanbaar gemompel, terwijl ze niet op- of omkijken. Ja soms, heel even is daar een schutterende blik.’

‘Vreemd,’ zei de journaliste.

‘Ja, raar hè! Ze schuifelen bijna geruisloos de gehele winkel door, raken soms een kledingstuk aan, maar durven het verder niet echt te pakken, laat staan te passen. Meestal vertrekken ze ook weer zonder iets te zeggen, maar heel soms, echt heel soms, verrassen ze me. Dan pakken ze een kledingstuk, leggen het op de toonbank en geven me hun creditkaart.’

‘Vous ne voulez pas de essayer?’ vraag ik dan. Maar dan word ik getrakteerd op een schuchtere hoofdschudding, drukken ze hun pincode in, geef ik het bonnetje, het papieren tasje en weg zijn ze.’

‘Welke ambitie heeft u dan?’ ging ze verder.

‘O ja, Ambitie, zei ik. Nou, het liefst zou ik de hele dag kleding willen creëren voor reuzen of voor mensen die op Mars wonen’.

Ze lachte wat schamper en zei gekscherend: ‘Maar dat is toch geen ambitie?’

‘Waarom niet, als ik dat toch ambieer, dan is dat toch een ambitie.’

‘Ja, maar je wilt toch...’

‘Wat?’ onderbrak ik haar.

‘Hoe moet ik dat zeggen, ging ze verder, je wilt je creaties toch verkopen?’

‘Nou, dat doe ik toch, ik verkoop dagelijks mijn kleding, alleen niet aan reuzen, want die bestaan niet naar het schijnt. Toch lijkt het me wel heel gaaf om van die enorme kledingstukken te maken. Ik heb trouwens toevallig gisteren een e-mail aan Elon Musk geschreven met het idee om een boetiek op Mars te openen. Ik ben benieuwd wat hij daarvan vindt. Wie weet zegt hij wel ja. Dat lijkt me ambitieus genoeg, toch?’

De journaliste knikte lachend.

‘D’accord, je comprends, maar wil je – jezelf – dan niet laten zien aan een groot publiek?’ vroeg ze.

‘O, u bedoelt de massa? Nee, gadver, nee dat juist niet, niet aan het grote publiek, dat is ordinair, vreselijk en die vinden van alles wat. Nee, geef mij maar een klein publiek, dat is fijn en voelt vaak warm en gezellig aan. Ik ben meer van de persoonlijke benadering.’

‘Doet u aan enige vorm van adverteren?’ vroeg ze. ‘Ik bedoel, de mensen moeten toch weten waar ze je kunnen vinden?’

‘Nou, u bent hier nu toch? En daar is ook gelijk alles mee gezegd.

Ik vond het al vreemd dat u mij contacteerde voor een interview. Schijnbaar heeft iemand u over mij verteld, hoe kwam u überhaupt op het idee om mij te interviewen?’

‘Via een vriendin die me over u vertelde,’ zei ze. ‘Ze dacht dat er misschien een verhaal in zat. Ze noemde je een prettig gestoord geval, verstopt in een verlaten dorpje.’

Ik keek haar aandachtig aan. ‘Grappig,’ zei ik, ‘wat mensen al niet zo denken. Maar goed, dan werkt het toch. Zolang de mensen roddelen, positief of negatief, is er sprake van reclame. Kijk,’ ging ik verder, ‘ik heb het idee dat er veel veranderd is door het internet en hierdoor heb ik het gevoel gekregen dat het tegenwoordig allemaal relatief is geworden. Soms word ik wel gebeld door een magazine of krant, maar als puntje bij paaltje komt moet je er toch weer voor betalen. En precies dat vind ik raar! Ik snap niet dat je daar geld voor moet betalen. Die magazines zijn groot geworden door te berichten over de mode van dat moment en nu wordt de mode van het moment bepaald door degene die de grootste advertentie betaalt. En precies daar wrikt het bij mij. Stel je voor dat jij, als journaliste, mij moet betalen voor een interview, dat zou toch de wereld op zijn kop zijn? Vroeger werd er nog bericht over bekende en onbekende mensen, door middel van een normaal interview. Maar nu bericht men over de meest nietszeggende mensen in een krant, of erger, men bericht over wat deze nietszeggende mensen op hun Instagram plaatsen, dat is gewoon te gek voor woorden.’

Laurens kwam binnen, wat de sfeer in de winkel gelijk iets bedrukte. Hij kon op de één of andere manier altijd aanwezig zijn zonder veel te doen en dan kon het snel zwaar worden. Vroeger was hij veel luchtiger, maar de jaren hebben hem gevormd tot een projectiel dat van falen zijn beroep heeft gemaakt.

Dat lijkt voort te komen uit angst en juist die heeft hij jarenlang kunnen verbergen en geprobeerd te compenseren door veel te zelfverzekerd over te komen en zijn omgeving te vertellen dat hij het allemaal veel beter wist. Hij goot er dan een enorme saus van zelfverzekerdheid, met hier en daar wat narcistische kruimeltjes, overheen.